

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDAKİ KARARNAMEYE İLİŞKİN OKUL MÜDÜRLERİNİN GÖRÜŞLERİ ¹

Münir ŞAHİN

İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, munir.sahin@inonu.edu.tr

Mehmet ÜSTÜNER

İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, mehmet.ustuner@inonu.edu.tr

Özet

Son yıllarda birçok bakanlıkta olduğu gibi MEB yapısında da önemli değişiklikler yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Yasası olan 1739 Sayılı Kanuna dokunulmaksızın, Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleriyle ilgili 3797 Sayılı Kanun 652 Sayılı KHK (Kanun Hükmünde Kararname) ile baypas edilmiş ve yeni teşkilatlanma 14 Eylül 2011'den itibaren 28054 Sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu KHK ile MEB'de ve Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların yapısında ciddi değişiklikler yapılmış ve MEB yeniden şekillendirilmiştir. Bu çalışmanın amacı, Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 652 Sayılı KHK ile 3797 Sayılı Kanunun karşılaştırmasını bir örgütün boyutları açısından yapmak ve okul müdürlerinin yeni düzenlemeyle ilgili görüşlerini analiz etmektir. Araştırmada genel tarama modeline dayalı betimsel yöntem kullanılmıştır. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemiyle elde edilmiş olup, nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseniyle yürütülmüş ve veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Bu çalışmada okul müdürlerinin görüşleri betimsel analizi yöntemi ile analiz edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: 652 Sayılı KHK, MEB'in Yeni Teşkilatlanması, Okul Müdürlerinin Görüşleri

THE SCHOOL PRINCIPALS' VIEWS ABOUT THE EXECUTIVE ORDER RELATED TO THE ORGANISATION AND DUTIES OF MINISTRY OF EDUCATION

Abstract

As there have been very important changes in the organisation of many ministries, also there had been very important changes in the structure of Ministry of Education in recent years. Without changing the Basic Law of Ministry of Education (the Law 1739), the Law 3797 pertaining to the Organisation and Duties of Ministry of Education changed with Executive Order 652, and the new organisation of the Ministry of Education came into force with the publication of the law in the Official Gazette numbered 28054, on September the 14th, 2011. With this Executive Order, there have been serious changes in the structure of the subsidiaries of the Ministry of Education, and the Ministry of Education was reformed radically. The purpose of this study is to in accordance with the dimensions of an organisation, and analyse the views of school principals about Executive Order 652 related to the Organisation and Duties of the Ministry of Education. In the research, the qualitative method was used to gather data and phenomenological research design was used. The data was gathered with a semi-structured interview form. The views of school principals have been analysed with the descriptive analysis method.

Key words: 652 Executive Order, New Organisation of Ministry Of Education, Views of School Principals.

¹ Bu makale; İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Doktora programı Seminer Dersi kapsamında Doç. Dr. Mehmet Üstüner danışmanlığında hazırlanan seminer çalışmasından üretilmiştir ve V.Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresine bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Günümüzde tartışılmakta olan konuların başında eğitim gelmektedir. Eğitimle ilgili konular, daha verimli nesillerin yetiştirilmesi için neler yapılabileceği toplumun çeşitli kesimleri tarafından tartışılmakta ve çeşitli uygulamalar, yasal değişiklikler eğitim sistemi içinde yerini almaktadır. Ülkeler kendi siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel yapılarına uygun olarak kendi eğitim sistemlerini oluştururlar. Toplumun tüm sistemlerinde olduğu gibi eğitim sistemi de evrensel gelişmelerden etkilenir (Çelik, 2002: 194). Eğitim toplumsal bir olgudur ve bu olgu belirli kurumlar aracılığıyla gerçekleştirilir. Eğitimin oluşturduğu toplumsal birime eğitim sistemi denir (Hesapçioğlu, 1998).

Eğitim sistemleri toplumun çok farklı boyutlarından ve kültürden etkilenir. Bazı toplumlarda eğitim sistemi merkezi bir özellik taşıırken, başka toplumlarda daha yerel yönetimlere rastlamak mümkündür. Örneğin Almanya, Amerika gibi ülkelerde yerel yönetime dayalı bir sistem varken, Türkiye de merkezi yönetim vardır. Eğitim sisteminin başı ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığıdır (MEB). Ülkemizde bütün kararların alındığı ve ülke genelinde il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerinden köylerdeki okullara kadar bütün uygulamaların karar mercisi MEB'dir.

Son yıllarda birçok bakanlıkta olduğu gibi MEB yapısında da önemli değişiklikler yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı Temel Yasası olan 1739 Sayılı Kanuna dokunulmaksızın, Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleriyle ilgili 3797 Sayılı Kanun 652 Sayılı KHK (Kanun Hükmünde Kararname) ile baypas edilmiş ve teşkilatlanma 14 Eylül 2011'den itibaren 28054 Sayılı Resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu KHK ile MEB'de ve Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşların yapısında ciddi değişiklikler yapılmış ve MEB yeniden şekillendirilmiştir.

652 Sayılı KHK ile ilgili olarak birçok araştırmacı ve sendika eleştiride bulunmuş, farklı tezler ortaya koymuşlardır. Örneğin, Tüm Eğitimciler ve Eğitim Müfettişleri Sendikası (TEM-SEN) gibi bazı sendikalar bu değişikliklerin işlevselliğini yitirmiş birimlerin ortadan kaldırılması, aynı işi yapan birimlerin birleştirilmesi ve hantal yapının ortadan kaldırılması olarak yorumlamışlardır (Pınardağ, 2011). Teftiş Kurulu Başkanlığı yapısında yapılan değişikliklerin il düzeyindeki işlerin zamanında ve koordineli yapılmasını sağlayacağına inanılmaktadır. TEM-SEN Başkanı Pınardağ (2011) 5984 sayılı kanunla getirilen "eğitim müfettişi" unvanının kamuoyunda benimsendiğini ancak bunun yerine getirilen "İl Eğitim Denetmeni" unvanının kabul görmediğini ve olumsuz motivasyona yol açtığını beyan etmiştir. TEM-SEN web sayfasında yaptığı açıklamada Pınardağ, kanunla verilen Eğitim Müfettişliği unvanı altında "Denetçi-Denetmen ayrımı yapılmadan, denetim birimlerinin merkeze bağlı tek bir çatı altında yeniden yapılandırılırsalardı geçmişte yaşanan çok başlılık, huzursuzluk, statü ve özlük haklarındaki eşitsizlikle ilgili rahatsızlıklar gibi sıkıntılar olmazdı" demektedir.

Uluğ (2011) ise yapmış olduğu çalışmada "merkezden hizmetin üretildiği yerel birimler ve daha özelden okul yönünde köklü yetki aktarımlarının sağlanarak, hizmette yerindenlik uygulamasının güçlendirilmesi" gerektiğini savunmaktadır.

Uluğ'a göre yerinden yönetimi sağlamak eğitim sisteminin etkili hale getirmenin olmazsa olmazıdır. Bunun için de merkezi yönetimin bazı görevleri elinde toplamak yerine taşra teşkilatına devretmesi daha uygun olacaktır.

Bu çalışmanın amacı, 14 Eylül 2011 tarihinde yürürlüğe giren, Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 652 Sayılı KHK ile yapılan yeni düzenlemelere ilişkin okul müdürlerinin görüşlerini analiz etmektir.. Bu amaçla şu sorulara cevap aranmıştır:

Okul müdürlerinin MEB'ce çıkarılan ve uygulamaya konulan 652 Sayılı KHK kapsamında,

1. MEB'in taşra teşkilatlanmasına ilişkin yapılan değişiklikler hakkında görüşleri nelerdir?
2. MEB'in okul ve kurum müdürlerinin atanmalarına ilişkin yapılan değişiklikler hakkında görüşleri nelerdir?
3. MEB'in Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı hakkında yapılan değişikliklere ilişkin görüşleri nelerdir?
4. MEB'in İlköğretim Müfettişleri Başkanlığına (İl Eğitim Denetmenleri Başkanlığı) ilişkin yapılan değişiklikler hakkında görüşleri nelerdir?
5. Okul müdürlerinin MEB'ce çıkarılan ve uygulamaya konulan 652 Sayılı KHK ile MEB teşkilat yapısında yaptığı değişikliklere ilişkin genel görüşleri nelerdir?

Yöntem

Bu çalışmada genel tarama modeline dayalı betimsel yöntem kullanılmıştır. Betimsel çalışma şu anki durumu ortaya koymak için yapılan ya da var olan durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan çalışmalardır (Cohen, Manion ve Morrison, 2000). Araştırma verileri nitel araştırma yöntemiyle elde edilmiş olup, nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseniyle yürütülmüştür. Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanarak bize tümüyle yabancı olmayan ve tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 72). Bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri hakkındaki 652 Sayılı KHK'nin yapmış olduğu değişikliklere ilişkin okul müdürlerinin görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma tekniklerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniğinin "esneklik, yanıt oranı, sözel olmayan davranış, ortam üzerindeki kontrol, soru sırası, anlık tepki, veri kaynağının teyit edilmesi, tamlık ve derinlemesine bilgi" (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 123) gibi güçlü yönleri bulunduğu için bu çalışmaya uygun bulunmuştur.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırma çalışma grubunu, 2011-2012 eğitim öğretim yılında Malatya ilinde görev yapan okul müdürleri oluşturmaktadır. Araştırmada seçkili örneklem türlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme kullanılmıştır. Her düzey ve türdeki okullardan, ulaşılması kolay okul müdürleri ve görüşmeyi kabul edenlerle görüşme gerçekleştirilmiştir. Bunun için 37 okul müdürü ile irtibata geçilmiş, bunlardan bir

kısmı görüşmeyi kabul etmemiş, bir kısmı ise görüşmeyi kabul ettiği halde uygun görüşme ortamını sağlamadığı için sağlıklı veri elde edilemediğinden çalışma grubundan çıkarılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Malatya ilinde görev yapan çalışmaya gönüllü katılan en az 5 yıl okul müdürlüğü yapmış 25 okul müdürü oluşturmuştur. Çalışma grubuna ilişkin yaş, kıdem, yönetici olarak kıdem ve okul türüne ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışma Grubuna Ait Bilgiler

Mdr. Sıra	Cinsiyet	Yaş	Kıdem	Yıl/Yönetici	Okul Türü
1	E	63	39	25	İlköğretim
2	E	63	37	20	Lise
3	E	54	30	18	İlköğretim
4	E	61	35	22	Ticaret Lisesi
5	E	48	25	12	İlköğretim
6	E	50	25	17	Lise
7	E	50	25	22	Lise
8	E	48	24	20	Endüstri Meslek Lisesi
9	E	53	30	8	Endüstri Meslek Lisesi
10	E	58	35	22	İmam Hatip Lisesi
11	E	50	25	17	Sosyal Bilimler Lisesi
12	E	60	35	33	İlköğretim Okulu
13	E	44	21	7	Lise
14	E	34	12	5	Fen Lisesi
15	E	60	40	40	İlköğretim Okulu
16	E	62	33	31	Kız Lisesi
17	E	41	17	5	Ticaret Lisesi
18	E	55	30	5	İlköğretim Okulu
19	E	44	22	16	Endüstri Meslek Lisesi
20	E	42	16	8	İlköğretim Okulu
21	E	40	18	17	Mesleki Eğitim Merkezi
22	E	49	26	23	Sağlık Lisesi
23	E	63	39	36	İlköğretim Okulu
24	E	53	36	20	İlköğretim Okulu
25	E	42	20	19	İmam Hatip Lisesi

Tablo 1’de görüldüğü gibi okul müdürlerinin 9 tanesi ilköğretim okulunda, 16 okul müdürü ise farklı türdeki liselerde çalışmaktadır. Okul müdürlerinden normal liselerde çalışan 4, Ticaret Lisesinde 2, Endüstri Meslek Lisesi 3, İmam Hatip Lisesi 2, Kız Lisesi 1, Sosyal Bilimler Lisesi 1, Mesleki Eğitim Merkezi 1, Sağlık Lisesi 1, Fen Lisesi 1’dir. Okul Müdürlerinin yaş ortalamaları 51,48, kıdemleri 27,8, yönetici olarak görev süreleri ortalama 18,72 bulunmuştur.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri hakkındaki 652 Sayılı KHK’ye ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede “ Görüşmeci önceden hazırlamış olduğu konu ve alanlara sadık kalarak hem önceden hazırlamış olduğu

soruları sorma, hem de bu sorular hakkında ayrıntılı bilgi almak amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahiptir” (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 122). Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, okul müdürlerinin yeni düzenlemeye ilişkin görüşlerinin, ne düşündüklerinin ve niçin böyle düşündüklerinin derinlemesine bir betimlemesini ortaya çıkarabilmek amacıyla kullanılmıştır. Bu amaçla okul müdürlerine yöneltilen soruların hazırlanabilmesi için Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri hakkındaki 3797 Sayılı Kanun ve yeni düzenleme 652 Sayılı KHK'nin bir karşılaştırması yapılmış ve bu karşılaştırma sonucunda okul müdürlerine sorulacak sorulara karar verilmiştir. Sorulara karar vermek için İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bölümü 1 Profesör, 2 Doçent ve 4 Yardımcı Doçent öğretim üyesinin görüşü alınmıştır. Soruların belirlenmesinde özellikle 3797 sayılı MEB Teşkilat ve Görevlerine İlişkin Kanundaki 652 Sayılı KHK ile ciddi olarak değiştirilmiş konular ve özellikle okul müdürlerini yakından ilgilendireceği düşünülen yeni getirilen konuların seçilmesine özen gösterilmiştir. İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün yasal izni alındıktan sonra, beş sorudan Oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve okul müdürlerinin kendi odalarında görüşmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile belirlenen sorulara ek olara görüşme esnasında ortaya çıkan duruma ilişkin ek sorular da yöneltilmiştir. “Görüşme formu araştırma problemi ile ilgili tüm boyutların ve soruların kapsanmasını güvence altına almak için geliştirilmiş bir yöntemdir” (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 122). Cevapların ses kaydı ile kaydedilmesine okul müdürleri karşı çıktığı için vermiş oldukları cevaplar form üzerine araştırmacı tarafından kaydedilmiştir. Görüşme sonunda veri kaybını önlemek ve güvenilirliği sağlamak amacıyla araştırmacının kaydettiği veriler okul müdürlerine okunarak teyit ettirilmiş, ekleme veya çıkarma yapabilecekleri hatırlatılmıştır. Kâğıt-kalem kullanılarak kaydedilen veriler analiz edilmek üzere bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Okul müdürlerine yarı yapılandırılmış form ile yöneltilen sorular şunlardır;

a) MEB tarafından çıkarılan ve uygulamaya konulan 652 Sayılı KHK kapsamında MEB'in taşra teşkilatlanmasına ilişkin yapılan değişiklikler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Sonda: Değişiklikleri uygun buluyor musunuz? Hangilerini uygun buluyorsunuz?

b) MEB'ce çıkarılan ve uygulamaya konulan 652 Sayılı KHK kapsamında MEB'in okul ve kurum müdürlerinin atanmalarına ilişkin yapılan değişiklikler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Sonda 1: Atamalarda sözlü sınav hakkında görüşleriniz nelerdir?

Sonda 2: Size göre kurumlara müdür atamaları nasıl yapılmalı?

c) MEB tarafından çıkarılan ve uygulamaya konulan 652 Sayılı KHK kapsamında MEB'in Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı hakkında yapılan değişikliklere ilişkin ne düşünüyorsunuz?

Sonda: Kurul üyelerinin üyelik süresine ilişkin değişiklik hakkında ne düşünüyorsunuz?

d)MEB tarafından çıkarılan ve uygulamaya konulan 652 Sayılı KHK kapsamında MEB'in İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı (İl Eğitim Denetmenleri Başkanlığı) hakkında yapılan değişikliklere ilişkin ne düşünüyorsunuz?

Sonda 1: Yapılan isim değişikliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

Sonda 2: Denetimin rehberlik amaçlı yapılması konusunda görüşleriniz nelerdir?

e)MEB tarafından çıkarılan ve uygulamaya konulan 652 Sayılı KHK ile MEB'in yaptığı değişikliklere ilişkin genel olarak ne düşünüyorsunuz?

Sonda: Değişiklikleri genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yarı yapılandırılmış görüşme gereği yukarıdaki sorulara ilaveten konunun daha net anlaşılması için araştırmacı tarafından görüşme esnasında ek sorular da yöneltilmiştir. Örneğin okul müdürlerine görüşme esnasında şu sorularda yöneltilmiştir. Yapılan değişiklikleri uygun buluyor musunuz? Sizce bu değişiklikler yerinde mi? Sizce okul müdürlerinin atamaları nasıl olmalı? Rotasyon konusunda ne düşünüyorsunuz?

Veri Analizi

Bu araştırmada 652 Sayılı KHK ile ilgili okul müdürlerinin görüşlerinin analizi için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Strauss ve Corbin'e (1990) göre nitel veriler betimsel ve içerik analizi olmak üzere iki şekilde analiz edilebilir (Akt: Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde bireylerin görüşlerini çarpıcı biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan ortak konu başlıkları oluşturulmuş, oluşturulan konu başlıklarına ilişkin veriler her bir müdürün görüşleri doğrultusunda analiz edilerek tablolaştırılmış ve tablolar doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Oluşturulan tema ve kategoriler amaç doğrultusunda yorumlanmıştır. Oluşturulan temaların geçerlilik ve güvenilirliğini test etmek amacıyla alanda uzman bir öğretim üyesine görüşme çözümleri verilerek tema ve kodların çıkarılması istenmiştir. Bu öğretim üyesinin çıkarmış olduğu tema ve kodlar ile araştırmacının çıkarmış olduğu temalar karşılaştırılmıştır. Öğretim üyesinin yapmış olduğu kodlama ile araştırmacının kodlaması arasında % 80 oranda benzerlik bulunduğu, benzer kodlamaların ve temaların oluşturulduğu görülmüştür. Araştırmacı tarafından oluşturulan temalar ile öğretim üyesinin oluşturduğu temaların benzerliği konusunda karşılaştırma başka bir öğretim üyesine yaptırılmış, bu öğretim üyesinin yapmış olduğu analizlerle araştırmacının yaptığı analizlerin %85 oranında benzerlik gösterdiği, buda araştırmacının yapmış olduğu kodlamaların güvenilir olduğunu göstermektedir.

Bulgular ve Yorum

652 Sayılı KHK ile Yapılan Değişiklikler Hakkında Okul Müdürlerinin Görüşleri

Okul müdürlerine “MEB’nce çıkarılan ve uygulamaya konulan 652 Sayılı KHK kapsamında MEB’nin taşra teşkilatlanmasına ilişkin yapılan değişiklikler hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Okul müdürlerinin konuya ilişkin görüşleri üzerinde yapılan analizin sonucu aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2: Rotasyonun Olması Gerekliğini Düşünen Okul Müdürlerinin Görüşleri

Okul Müdürlerinin Görüşleri	Okul Md. No	F	%
Rotasyonunu yapılması gereklidir.	1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25	23	92
Uzun süre bir yerde kalınca iş körlüğü oluyor.	4, 7, 9, 10, 11, 15, 17, 19, 24	9	36
Ahbap çavuş ilişkisi, veliyle yüzgöz olmak iyi değil.	2, 4, 10, 11, 21, 24	6	24
Rotasyon geç kalınmış bir uygulamadır.	2, 7, 8	3	12
Gittiğin kurumdaki eksiklikleri daha iyi görüyorsunuz.	9, 11	2	8
Bu okul benim babamın tapulu malı değil.	16, 25	2	8
Yöneticilerin aynı yerde kalması kendilerini köreltmekte, yeniliklerden haberdar değil.	3, 15	2	8

Tablo 2’de görüldüğü gibi, okul müdürlerinin taşra teşkilatına ilişkin yapılan düzenlemelerle ilgili en fazla öne çıkan konu rotasyon uygulaması olmuştur. Görüşme yapılan 25 okul müdürünün çoğunluğu (f=23) rotasyonun yapılmasını gerekli bulmakta ancak bunlardan bir kısmı rotasyon uygulaması ile ilgili bazı sıkıntıların olduğunu dile getirmektedir.

Okul müdürlerinin rotasyon uygulamasına ilişkin görüşleri incelendiğinde “Rotasyonun yapılması gereklidir” (f=23, %92) şeklindeki ifadeyle çoğunluğun uygulamayı uygun bulduğu anlaşılmaktadır. İkinci olarak “Uzun süre bir yerde kalınca iş körlüğü oluyor” (f=9, %36) ifadesiyle okul yöneticileri, uzun süre aynı mekânda, aynı yerde çalışmanın, yapılması gereken bazı işleri görmeyi engellediğine dikkat çekmişlerdir. Üçüncü olarak “Ahbap çavuş ilişkisi, veliyle yüzgöz olmak iyi değil” (f=6, %24) ifadesini kullanan okul müdürleri, uzun süre aynı okulda çalışmanın, yönetici çevre, veli ilişkileri açısından bazı sıkıntılar doğuracağını göstermektedir. Bazı okul müdürlerinin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Bir yerde kökleşmek, hamurlaşmak iyi değil (1).

Geç kalınmış bir olaydı, rotasyonun olması gayet iyi (2).

Okullar müdürün adıyla anılmaya başlamıştı (10).

Öyle insanlar var ki, 20-25 yıldır aynı yerde hiçbir şey yapmamışlar (9).

Yeni bir okula gidince daha bir canla başla sarılıyorsun işe (15).

Mahrumiyetteki okullarda başarılı müdürden faydalansın (16).

Bazı okul müdürleri rotasyon uygulamasına karşı olmamakla beraber bazı sıkıntılar yaşandığını ifade etmişlerdir. Hatta ön görüşme için gidilen okul müdürlerinden bir tanesi “ben rotasyon mağduruyum, bu yüzden MEB ile ilgili görüş bildirmek istemiyorum” diyerek görüşmeyi reddetmiştir. Rotasyon uygulamasını koşula bağlayan okul müdürlerinin görüşleri analiz edilmiş ve analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 3: Rotasyonun Yapılmasını Koşullara Bağlayan Okul Müdürlerinin Görüşleri

Okul Müdürlerinin Görüşleri	Okul Md. No	f	%
Rotasyonun süresi yanlış, daha uzun süreli olmalı.	3, 12, 14, 17, 20	5	20
Atamalar adaletli yapılmadı. Küskünlükler oluştu.	4, 8, 10, 18	4	16
Yapılan işe ve performansa bakılmıyor.	6, 13, 14, 19	4	16
Yeterliğe bakmadılar.	3, 10	2	8
Rotasyonda siyasi davrandılar.	3	1	4
A da zaten çalışmışım, daha büyük bir okula vermeli verimli olayım.	3	1	4
Kişi yıllarını vermiş siz alıp başka bir yere vermişsiniz. Bu da doğal olarak insanın çalışma azmini kırıyor.	8	1	4
Yaşlılar merkeze doluyor, kriterler yanlış.	14	1	4

Yukarıdaki tabloda öne çıkan okul müdürü görüşlerinden ilki okul müdürlerinin rotasyon süreleriyle ilgilidir. “Rotasyonun süresi yanlış, daha uzun süreli uygulanmalı” (f=5, %20) ifadesi ile okul müdürleri 5 yılda bir yapılan uygulamanın süresinin uzatılmasını talep etmekte. Atamalar adaletli yapılmadı küskünler oluştu” (f=4, %16) ifadesi ve “Yapılan işe ve performansa bakılmıyor” (f=4, %16) ifadesi rotasyon uygulamasıyla ilgili diğer sıkıntıların kaynağını göstermektedir. Bu ifadelerden rotasyon uygulamasıyla ilgili olarak herkesin üzerinde hem fikir olduğu ölçütlerin bulunmadığını göstermektedir. Tablo 3’de verilen diğer ifadeler incelendiğinde “Yeterliğe bakmadılar” (f=2, %8), “Rotasyonda siyasi davrandılar” (f=1, %4) ifadeleri de rahatsızlığın kaynağını göstermektedir.

Rotasyon uygulamasının gerekliliğine inanan bazı okul müdürleri bu uygulamanın kapsamının bütün eğitim camiasını kapsayacak şekilde öğretmenlere kadar genişletilmesini istemektedir (f=6, %24). Öğretmenlerin rotasyona tabi tutulmalarına ilişkin okul müdürlerinin görüşleri analiz edilmiş ve analizin sonucu aşağıda verilmiştir.

Tablo 4: Öğretmenlerin Rotasyona Tabi Tutulmasına İlişkin Okul Müdürlerinin Görüşleri

Okul Müdürlerinin Görüşleri	Okul Md. No	f	%
Öğretmenlere de rotasyon olmalı.	2, 4, 9, 16, 22, 24	6	24
Rotasyon olunca bazılarının emekli olması gerekecek gençlere iş imkânı olacak.	4, 16	2	8
İyi bir okula gitmiş ayrılmıyor ama eğitim öğretim açısından bitmiş.	4	1	4
Bence müdür yardımcısı ve öğretmen herkese rotasyon uygulanmalı.	9	1	4
Milli Eğitim Müdür ve Müdür Yardımcıları ve öğretmenlere de uygulanmalı	22	1	4

Tablo 4'te öğretmenlerin rotasyona tabi tutulmalarına ilişkin "Öğretmenlere de rotasyon olmalı" (f=6, %24) ve "Rotasyon olunca bazılarının emekli olması gerekecek, gençlere iş imkânı olacak" (f=2, %8) ifadeleri öne çıkmaktadır. Öğretmenlere rotasyon uygulamasına bir okul yöneticisi karşı çıkmıştır (f=1, %4). Bu okul yöneticisi öğretmenlerin rotasyonu ile ilgili olarak "Öğretmenlere rotasyona gerek yok, çünkü öğrenciler 4 yılda bir değişiyor" (M7) demiştir. Rotasyon uygulamasına bazı okul müdürlerinin karşı çıktığı görülmüştür (f=2, %8). Uygulamaya karşı çıkan okul müdürlerinin konuya ilişkin görüşleri şöyledir:

Rotasyon yanlış bir şey, 30 yıl olmuş kişi orada çalışıyor, rotasyon ile eski çalışanlar yıpratılmaya çalışılıyor. Rotasyon insanların sevkini kırar, kalitesizliği artırır. Kişi 50-60'sına gelmiş sürüyorsunuz başka bir yere. Ailelerin dağılmasına neden olur (5).

Rotasyonun faydalı olduğuna inanmıyorum. Liyakat sıfırlanıyor. Sen kaç yıllık müdürsün, işin icraatların neler bakılmıyor. Verilen ölçütler herkeste var. Bakıyorsun bir takdir diyor herkes almış. Bir maaşla ödüllendirme diyor herkes almış. Böyle olunca bu kriter etkisiz gibi oldu. Birçok arkadaş mahkemeye gitti tekrar eski yerlerine dönenler oldu (6).

Uzun süre aynı kurumda çalışan kişiler kurumdaki eksiklik ve güzelliklerin farkında değildir (24).

Yukarıdaki okul müdürlerinin görüşleri incelendiğinde, M5 numaralı müdürün alışmış olduğu çevreden uzaklaşmaktan korktuğu, M6'nın ise rotasyon uygulamasına yönelik olarak kullanılan ölçütlerden yakındığı görülmektedir. Tablo 4'de de rotasyon uygulamasını koşullu kabul eden okul müdürlerinin M6'nın eleştirilerine benzer eleştirilerde bulunduğu görülmektedir.

Okul Müdürlerinin 652 Sayılı KHK Kapsamında Okul ve Kurum Müdürlerinin Atanmalarına İlişkin Yapılan Değişiklikler Hakkında Görüşleri

Okul ve kurum müdürlerinin atanmasına ilişkin 652 Sayılı KHK ile yapılan değişiklikler hakkında birçok okul müdürünün yeterli bilgiye sahip olmadığı anlaşılmıştır. Bu nedenle yapılan değişiklik hakkında bilgilendirme yoluna gidilerek, "Daha önce yazılı sınav ile okul yada kurum müdürü ataması yapılıyordu, şimdi aynı durum devam etmekle beraber KHK'ye "...veya sözlü sınavla" ifadesinin eklendiği belirtilmiştir. Okul müdürlerinin görüşleri bu bilgilendirme yapıldıktan sonra alınmıştır. Okul müdürlerinin konuya ilişkin görüşleri alındıktan sonra "Sizce okul müdürleri nasıl atanmalı?" ek sorusu yönlendirilmiştir. Okul müdürlerinin konuya ilişkin görüşleri üzerine yapılan analizi sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 5: Okul ve Kurum Müdürlerinin Sözlü Sınavla Atanmasını Olumlu Bulan Okul Müdürlerinin Görüşleri

Okul Müdürlerinin Görüşleri	Okul Md. No	f	%
Sınav formalitedir, uygun yapılırsa, uygun kriterlere göre olursa sözlü sınav olur	1, 23	2	8
Sözlü sınav olmalı çünkü temsil noktasının iyi tespit etmek gerekir. Fakülte mezunu yüksek puan alır yazılıdan ama yönetici olamaz	2	1	4
Sözlü olmalı ama mutlaka deneyim de olmalı	3	1	4
Yazılıdan 100 almış ama okul 100 almıyor. Müdür olacak kişi mülakattan geçmeli	7	1	4
Kötü niyet yoksa olur ama iyi idareci olmaz	20	1	4

Tablo 5’da görüldüğü gibi, okul müdürlerinin sözlü sınavla atanmasına okul müdürlerinin çok azı olumlu bakmaktadır (f=6, %24). Okul ve kurum müdürlerinin atanmalarına ilişkin olarak sözlü sınav yapılmasını olumlu karşılayan okul müdürlerinin “Sınav formalitedir, uygun yapılırsa, uygun kriterlere göre olursa sözlü sınav olur” (f=2, %8) ve ikinci olarak “Sözlü sınav olmalı çünkü temsil noktasının iyi tespit etmek gerekir. Fakülte mezunu yüksek puan alır yazılıdan ama yönetici olamaz” ifadesi gelmektedir. Tablo 7 incelendiğinde, okul müdürleri her ne kadar sözlü sınava olumlu baksalar da, bu okul müdürlerinin de sözlü sınava karşı aslında bir çekincelerinin olduğu, uygulanacak kriterler ve ek başka ölçütler (deneyim gibi) olması gerektiğini savundukları görülmektedir.

Okul ve kurum müdürlerinin sözlü sınavla atanmasına ilişkin okul müdürlerinin 6’sı olumlu görüş bildirirken çoğunluğu (f=13) olumsuz görüş bildirmiştir. Okul ve kurum müdürü atamalarında sözlü sınav hakkında olumsuz düşüncelere sahip okul müdürlerinin görüşleri analiz edilmiş ve analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 6: Okul ve Kurum Müdürlerinin Sözlü Sınavla Atanmasını Olumsuz Bulan Okul Müdürlerinin Görüşleri

Okul Müdürlerinin Görüşleri	Okul Md. No	f	%
Sözlü sınavda, partizanlık, torpil vardır, liyakat olmaz	4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17,24, 25	13	52
Sözlü sınav objektif bir ölçüm değildir, şaibeli olur, güvenilirmez, geçerli olmaz	6, 8, 12, 15	4	16
Mesleki bilgi açısından yazılı sınav iyi, sözlü sınava hiç gerek yoktur	9	1	4
Bir hizmetli atamasında bile milletvekillerini araya sokanlar, müdür atamalarında ne kadar doğru yaparlar sormak lazım.	10	1	1
Sınav yapılıyorsa mülakat nedir, niçin yapılıyor? Bu günümüz Türkiye’inde oyundur.	15	1	4
Şimdi öğrenciyi bile sözlü yapamıyorsunuz.	4	1	4
Adı mülakattır, sözlüdür ne olursa olsun, belki siyasi bir amaç vardır.			

Tablo 6’de görüldüğü gibi, “Sözlü sınavda partizanlık, torpil vardır, liyakat olmaz” (f=12, %52) ifadesi sözlü sınavla okul müdürü atanmasına niçin karşı çıktığını gösterir niteliktedir. İkinci olarak, “Sözlü sınav objektif bir ölçüm değildir, şaibeli olur, güvenilmez, geçerli olmaz” (f=4, %16) ifadesi gelmektedir. Her iki ifade de okul ve kurum müdürü atanmasında sözlü sınavın niçin yapılmaması gerektiğine verilen bir cevap niteliğindedir.

Okul ve kurum müdürü atamalarına ilişkin KHK’de yer alan ifadeyle ilgili okul müdürlerinin görüşleri alındıktan sonra, okul müdürlerine “*Size göre okul müdürleri nasıl atanmalı?*” ek sorusu yöneltilmiştir. Okul müdürlerinin okul ve kurum müdürü atanmasına ilişkin görüşlerinin analizi yapılmış ve aşağıda verilmiştir.

Tablo 7: Okul ve Kurum Müdürü Atanmasına İlişkin Okul Müdürlerinin Görüşleri

Okul Müdürlerinin Görüşleri	Okul Md. No	f	%
Müdür olarak atanmak için deneyim gerekir	3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 10, 13, 16, 20, 23, 24, 25	14	56
Yazılı veya sözlü sınav yeterli değil uygulama, eğitim gerekir	8, 11, 14,15, 16, 18, 20, 21, 23, 25	10	40
Yazılı adaletli ama liderlik farklı bir şeydir	8, 15, 19	3	12
Şu an var olan sistem en uygun olan sistem.	21, 12	2	8
Sınav, bitirdiği üniversite, uzmanlığı, başarıları değerlendirilmeli			

Tablo 7’de görüldüğü gibi, “Okul ve kurum müdürü nasıl atanmalı?” sorusuna okul müdürlerinin çoğunluğu (f=14, %56) “Müdür olarak atanabilmek için deneyim gerekir” şeklinde cevap vermiştir. İkinci olarak “Yazılı veya sözlü sınav yeterli değil, uygulama, eğitim gerekir” (f=10, %40) ifadesi yer almıştır. Deneyim ve eğitime yapılan vurgu okul ve kurum müdürü atamalarına ilişkin genel görüşü ifade etmektedir. Üçüncü olarak “Yazılı adaletli ama liderlik farklı bir şeydir” (f=3, %12) ifadesi yer almaktadır. Okul ve kurum müdürü atanmasına ilişkin olarak okul müdürlerinin vermiş oldukları bu cevaplarda “deneyim” birinci sırada gelirken “eğitim” ikinci sırada, liderlik özellikleri üçüncü sırada yer almaktadır. Bu açıdan okul müdürlerinin vermiş oldukları cevaplar önemlidir. Konuya ilişkin bazı okul müdürlerinin görüşleri şu şekildedir:

Sınavla asla idareci atanmamalı. İdarecilik kursları açsınlar, hizmet içi eğitimlerle idareci yetiştirsinler (15).

Yeter ki art niyetsiz yapılınsı tarafsız yapılınsı, eğitim ortamına uygun olarak yapılınsı. Ben mülakatla Ankara da atanan birisiyim (1).

Sözlü sınav yapılmalı, objektif kriterlere göre, objektif kriterler olmadığı zaman siyasi kayırmalar olursa sıkıntı olur (2).

Yönetici akademisi gibi bir akademi kurulabilir. Eğitim sonrasında uygulamalı veya yazılı sınav, gözlem yapıp atama yapılmalıdır (14).

Bence yazılı sınav gerçekten yeterli (17).

Kişilik, karakter, fiziki yapıya göre eğitimcilerden oluşan etik kurullarca yönetici seçilmelidir (22).

Yukarıdaki görüşler incelendiğinde sınavla yapılan atamalara karşı okul müdürlerinin temkinli oldukları, yöneticilerin mutlaka ayrı bir eğitimden geçmeleri gerektiği görüşü ağırlıklı olarak ortaya çıksa da fikir birliğinin olmadığı, konuya ilişkin farklı görüşlerin olduğu görülmektedir.

Okul Müdürlerinin Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Hakkında Yapılan Değişikliklere İlişkin Görüşleri

Okul müdürlerinin en fazla bilgi eksikliklerinin Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'na (TTKB) ilişkin yapılan yeni düzenleme ile ilgili olduğu görülmüştür. Bu nedenle yapılan değişikliklerle ilgili önce bilgilendirilme yapılmıştır. Okul müdürlerinin konuya ilişkin görüşleri alındıktan sonra analiz yapılmış ve yapılan analizin sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 8: *Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına İlişkin Düzenlemelerle İlgili Okul Müdürlerinin Görüşleri*

Okul Müdürlerinin Görüşleri	Okul Md. No	f	%
Sürenin kısıtlanması gayet iyi	2, , 4, 5, 6, 7, 8, , 11, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 22, 23, 25	16	64
Talim ve Terbiye Kurulu ile ilgili bilgim yoktur	1, 6, 9, 10, 17, 21,24	7	28
Kimsenin babasının malı değil, kimse vazgeçilmez olmamalı	2, , 8, 11, 15	4	16
Katkısı varsa daha uzun süre kalabilmeli	5, 11, 24	3	12
Kalıcı politikalar olmalı, liyakat göz ardı edilmemeli	8, 20, 24	3	12
Orada da rotasyon olması lazım	4, 23, 25	3	12
Sık değişiklikler o kişinin deneyim kazanmasını geciktirir	3	1	4

Tablo 8'da görüldüğü gibi, "Sürenin kısıtlanması gayet iyi" (f=16, %64) ifadesi ile süre konusunda yapılan düzenleme okul müdürlerinin çoğunluğu (%64) tarafından uygun bulunmuştur. İkinci olarak "Talim ve Terbiye Kurulu ile ilgili bilgim yoktur" (f=7, %28) ifadesi yer almıştır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının eğitim ve öğretimin plan ve programlarının, ders kitaplarının hazırlaması incelenmesi, geliştirilmesi gibi önemli görevleri vardır. Ayrıca, eğitim ve öğretimle ilgili konularda Bakanlığın diğer birimleri tarafından oluşturulacak politika ve stratejilerin belirlenmesinde işbirliği yapar.

MEB içinde bu kadar önemli bir yere sahip bir kurul hakkında okul müdürlerinin %28'lik bir oranın bilgi sahibi olmamasının sebepleri araştırılmalıdır. Üçüncü olarak "Kimsenin babasının malı değil, kimse vazgeçilmez olmamalı" (f=4, %16) ve "Katkısı varsa daha uzun süre kalabilmeli" (f=4, %16) ifadeleri, Kurul Başkanlığının ve üyeliğinin sürekli görevler olmaktan çıkarılmasını onaylamaktadır. Bütün bu ifadeler okul müdürlerini rotasyon konusundaki görüşlerine benzerdir. Birçok okul müdürü sürekli görevlerden çok değişimi vurgulamaktadır. Herhangi bir kurulun başkan ya da üyelerinin daimi olması veya süre kısıtlamasının olmaması beklenemez. Bu açıdan yapılan değişiklik okul müdürlerinin beklentilerine uygundur.

Okul müdürlerinin İlköğretim Müfettişleri Başkanlığına (Eğitim Denetmenleri Başkanlığına) ilişkin yapılan değişiklikler hakkındaki görüşleri

Bazı okul müdürlerinin konuya ilişkin bilgi sahibi olmadığı anlaşılmış, yapılan değişikliklerle ilgili bilgi verildikten sonra, okul müdürlerinin konuya ilişkin görüşleri alınmış ve analiz edilmiştir.

Tablo 9: Okul Müdürlerinin İlköğretim Müfettişleri Başkanlığına (Eğitim Denetmenleri Başkanlığına) İlişkin Düzenlemelerle İlgili Görüşleri

Okul Müdürlerinin Görüşleri	Okul Md. No	f	%
İsim değişti ama uygulamada değişen bir şey olmadı	1, 2, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 14, 15, 19, 20, 21, 22	14	56
Denetçilerin rehberlik yapmasından memnunum	17, 19, 23, 25	4	16
Adının denetmen olmasının eğitim camiası üzerinde olumlu etkileri var	4, 17, 18, 22	4	16
Bilgim yoktur	1, 3, 4, 7,	4	16
Rehberlik yapmaları çok iyi	8, 12, 13	3	12
Denetim güzel daha sıkı yapılmalı	8, 16, 10	3	12
Müfettiş gelir makamımıza oturur, eleştirir azarlardı	3, 16	2	8
Gerekirse ceza da vermeliler	8, 10	2	8

Tablo 9'de görüldüğü gibi, yapılan görüşmelerde eğitim denetmenlerine verilen rehberlik rolü, müfettişlerin denetçi olması gibi konular öne çıkmıştır. İlköğretim Müfettişleri Başkanlığı hakkında yapılan değişikliklerle ilgili ilk olarak, "İsim değişti ama uygulamada değişen bir şey olmadı" (f=14, %56) ifadesi en fazla paylaşılan, okul müdürlerinin çoğunluğunun hem fikir olduğu bir olgudur. Okul müdürlerinden elde edilen bu bulgu, Eğitim Denetmenleri Başkanlığı ile ilgili düzenlemelerin henüz uygulamaya geçirilememiş olmasından kaynaklanıyor olabilir ve henüz uygulama alanına yerleşmemiş bir düzenleme olarak değerlendirilebilir.

İkinci sırada, "Denetçilerin rehberlik yapmasından memnunum" (f=4, %16), üçüncü olarak da, "Adının denetmen olmasının eğitim camiası üzerinde olumlu etkileri var" (f=4, %16) ifadeleri gelmektedir. Bu bulgular, okul müdürlerinin çoğunun uygulamada bir farklılık görmemesine rağmen, denetimde rehberliğin öne çıkarılmasını ve yapılan isim değişikliğini olumlu bulanların oranının küçümsenmemesi gerektiği şeklinde yorumlanabilir. Bazı okul müdürlerinin görüşleri şöyledir:

Eğitim denetmenleri önce rehberlik sonra denetim yapmalılar (19)

Eskiye oranla eğitim denetmenlerinde iyileşme var (17)

Eğitim denetmenin asli görevi rehberlik yapmaktır (2)

Performans denetimi olacak, yapılanları olumlu buluyorum (9)

Her şeyi yok ediyorlar, devletin kimyasını bozdular. Kurumun menfaatini düşünmüyorlar. Çoğu rehberlik almamışlar nasıl rehberlik yapsınlar (5)

İsim değişti ama uygulamada değişen bir şey olmadı (11)

Yukarıdaki görüşler eğitim denetmenlerinin görevlerine ilişki olumlu ve olumsuz bazı görüşleri içermektedir. Bazı okul müdürleri (9, 17) yapılan değişiklikleri olumlu karşılarken bazı okul müdürlerinin (5, 11) de temkinli ve tepkili oldukları görülmüştür.

Eğitim Denetmenleri Başkanlığı ile ilgili yapılan değişiklikler hakkında öne çıkan bulgulardan biriside müfettişlerin eğitim denetmeni olmasıdır. Müfettişliğin kaldırılarak eğitim denetmenliğine dönüştürülmesine ilişkin okul müdürlerinin görüşleri aşağıdaki tabloda analiz edilmiştir.

Tablo 10. Okul Müdürlerinin İlköğretim Müfettişliğinin İl Eğitim Denetmenliğine Dönüştürülmesine İlişkin Görüşleri

Okul Müdürlerinin Görüşleri	Okul Md. No	f	%
Sadece isim değişikliği, zihniyet aynı	4, 6, 11, 12, 13, 14, 24	7	28
Uygulamada değişen bir şey olmadı	6, 9, 14, 21	4	16
Eğitim denetmenlerinin eğitimi yetersiz	12, 20	2	8
Teftişte yapılanların kaliteyi düşüreceğine inanıyorum	5, 12	2	8
Müfettişlik gereksiz bir kurum	15	1	4
Radikal değişiklikler olmadıkça teftiş işe yaramaz	7	1	4

Tablo 10'da görüldüğü gibi, "Sadece isim değişti, zihniyet aynı" (f=7, %28) ifadesinin öne çıktığı görülmektedir. İkinci olarak "Uygulamada değişen bir şey olmadı" (f=4, %16) ifadesi yer almaktadır. Üçüncü olarak da "Eğitim denetmenlerinin eğitimi yetersiz" (f=2, %8) ifadesi yer almıştır. Bütün bu bulgular, MEB'in 652 Sayılı KHK ile gerçekleştirmeyi hedeflediği denetim anlayışının yerleşmediği ve okul müdürlerinin denetime güvenlerinin çok düşük olduğu, müfettişliğin kaldırılarak eğitim denetmenliğinin getirilmesinin uygulamada beklenen etkiyi henüz yaratmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Okul Müdürlerinin 652 Sayılı KHK İle MEB Teşkilat Yapısına İlişkin Yapılan Değişikliklere Hakkında Genel Görüşleri

Yapılan görüşmelerde MEB merkez teşkilatında yapılan küçülme, bazı genel müdürlüklerin kapatılması üzerine okul müdürlerinin yoğunlaştığı görülmüştür. Okul müdürlerinin konuya ilişkin görüşleri, değişiklikleri *olumlu bulanlar* ve *olumsuz bulanlar* şeklinde iki farklı görüş olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 11. 652 Sayılı KHK ile Yapılan Değişiklikleri Olumlu Bulan Okul Müdürlerinin Görüşleri

Okul Müdürlerinin Görüşleri	Okul Md. No	f	%
Genel müdürlük sayısının azaltılması, bazılarının kapatılması olumludur	2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 19, 20, 21, 22, 24,	16	64
Yapılan değişiklikleri olumlu buluyorum	2, 4, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 16, 19, 21, 22, 24	13	52
Çok çeşitliliğe gerek yoktur	6, 10, 23	3	12
Genel Müdürlük sayısının fazla olması işleri	2, 14	2	8

*Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki
Kararnameye İlişkin Okul Müdürlerinin Görüşleri*

aksatıyor			
İnsanlar buldukları konumu korumak isterler	2	1	4
Taleplerin iletilmesinde Bakanlığa ulaşmada sıkıntı yaşıyordu	2	1	4
Ahbap çavuş ilişkisinin kalkması iyi oldu	8	1	4
Çok orduyla büyük zaferler kazanılmaz	10	1	4
Bürokrasi azaltıldı, işler daha hızlı yapılacak	14	1	4
MEB hantal yapısından kurtuldu	20	1	4
Din Öğretimi Ortaöğretimle birleştirilip, Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü de kaldırılabilir	21	1	4

Tablo 11’de görüldüğü gibi, okul müdürlerinin 652 Sayılı KHK ile yapılan değişikliklere ilişkin olarak genel değerlendirmelerinde öne çıkan konulardan ilki bazı genel müdürlüklerin kapatılmasıyla ilgilidir. “Genel müdürlük sayısının azaltılması, bazılarının kapatılması olumludur” (f=16, %64) ifadesi okul müdürlerinin çoğunun paylaştığı fikir olarak ortaya çıkmıştır. İkinci olarak “Yapılan değişiklikleri olumlu buluyorum” (f=13, %52) ifadesi yer almıştır. Üçüncü olarak da, “Çok çeşitliliğe gerek yoktur” (f=3, %12) ifadesi yer almıştır. Bu bulgular 652 Sayılı KHK ile yapılan değişikliklere ilişkin olarak, özellikle merkez teşkilat yapısındaki küçülmenin taşra teşkilatının en alt kademesi sayılabilecek okul müdürlerinin çoğunluğu tarafından (%64) olumlu karşılandığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 12. 652 Sayılı KHK ile Yapılan Değişiklikleri *Olumsuz* Bulan Okul Müdürlerinin Görüşleri

Okul Müdürlerinin Görüşleri	Okul Md. No	f	%
Kaynak ayrımı daha az olacak	3, 7	2	8
İdare parça parça yönetilirse işler hızlanır, yetkilerin bazı kişilerin elinde toplanması söz konusu	3	1	4
Bunlar aynı kurummuş gibi görünseler de uygulama alanları farklı, küçülme yaptığınızda başarıda küçülecektir	19	1	4

Tablo 12’de görüldüğü gibi, 652 Sayılı KHK ile yapılan değişiklikler hakkında olumsuz görüş bildiren üç okul müdürünün (3, 7, 19) görüşleri yer almaktadır. İlk olarak “Kaynak ayrımı daha az olacak” (f=2, %8) ifadesi yer almaktadır. İkinci olarak “İdare parça parça yönetilirse işler hızlanır, yetkilerin bazı kişilerin elinde toplanması söz konusu” (f=1, %4) ifadesi ve son olarak da “Bunlar aynı kurummuş gibi görünseler de uygulama alanları farklı, küçülme yaptığınızda başarıda küçülecektir (f=1, %4) ifadeleri yer almaktadır. Bu bulgular bazı okul müdürlerinin kaynak ayrımı yönünde sıkıntı yaşamaktan kaygılandıkları, bazı okul yöneticilerinin ise politik düşündüğü şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

MEB teşkilat ve görevleri hakkındaki 652 Sayılı KHK ve önceki 3797 Sayılı Kanun incelendiğinde, 652 Sayılı KHK'nin daha önceki teşkilat kanununda yer alan bazı ana hizmet birimlerini kaldırdığı, bu birimlerin görevlerinin başka birimlere aktarıldığı, bazı birimlerin ise isimlerinde değişikliğe gidildiği görülmektedir. MEB teşkilat ve görevleriyle ilgili yapılan değişiklikler kurumsal anlamda Bakanlık merkez birimlerinin azaltılmasıyla sınırlı kalmamıştır. Birçok birim yeni görev ve yetkilerle donatılmıştır.

Birimler bazında yapılan değişiklikler incelendiğinde bazı birimlere dokunulmadığı veya bu birimlerin unutulduğu kanaati oluşmaktadır. Örneğin, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü kapsamı içerisine sokulan imam hatip liseleri meslek lisesi mi yoksa genel lise kategorisine mi girmektedir belli değildir. Erkek, Kız Teknik ve Ticaret ve Turizm Öğretim Genel Müdürlükleri kapatılarak bu birimlerin görevleri Meslek ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne devredilmiştir. İmam hatip liseleri imam ve din görevlisi yetiştirmek amacıyla kurulduğuna göre Meslek ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alması gerekirdi. Okçabol (2012)'a göre diğer alanların öğretimiyle ilgili genel müdürlükler yokken, din öğretimi ile ilgili genel müdürlüğün varlığını koruması, yeni yapılanmanın dini bir boyut gösterdiği düşünülebilir.

Bir diğer gözden kaçan konu ise Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğünün varlığını korumasıdır. MEB bünyesinde İnsan Kaynakları Genel Müdürlüğünün bulunması, öğretmen yetiştirmenin üniversitelerce gerçekleştiriliyor olması, bu genel müdürlüğün işlevselliğini sorgulanır hale getirmiştir.

652 Sayılı KHK ile yapılan MEB taşra teşkilatına ilişkin birçok değişikliğin yapıldığı görülmektedir. Bu değişikliklerden en çarpıcı olanı, merkez teşkilatında eski adı Teftiş Kurulu Başkanlığı olan ve yeni düzenleme ile Rehberlik ve Denetim Başkanlığı adını alan kurumun taşra teşkilatında yapılan isim değişiklikleridir. Okul müdürlerinin birçoğunun "*İsim değişti ama zihniyet aynı*" (M4, M11) diye nitelendirdiği bu isim değişiklikleri ile yapılmaya çalışılan makyajın amacına ulaşmadığı okul müdürlerinin görüşleri doğrultusunda ortaya konmuştur. Özdemir ve Boydak Özkan (2013)'ün yaptığı çalışmalarda yapılan bu değişikliklerin iş doyumsuzluğuna yol açtığını ve eğitim denetmen ve denetmen yardımcılarını mutlu etmediğini göstermektedir.

652 Sayılı KHK metninde yer alan MEB teşkilat ve görevleriyle ilgili değişiklikler hakkında okul müdürleriyle yapılan görüşmeler neticesinde rotasyon uygulamasının yerinde bir uygulama olduğu (%92) ve okul müdürleri tarafından memnuniyetle karşılandığı, ancak uygulamaya yönelik bazı sıkıntıların olduğu (rotasyon süresinin kısa olduğu %20, atamalarda adaletli olunmadığı %16, performansla göre değerlendirme yapılmadığı %16) görülmüştür.

Okul müdürlerinin atamalarına ilişkin deneyim (%56) ve eğitim (%40) önemli görülürken yasayla yapılan değişikliğe karşı okul müdürlerinin önemli bir bölümü (%52) sözlü sınav ile yapılan atamaların siyasi olacağı kanaatindedir. Sözlü sınav ile

yapılan atamalara karşı çıkanların bir kısmı (%16), sözlü sınavın güvenilirliğinin ve geçerliliğinin olmadığını, bu tür sınavların şaibeli olacağını savunmuştur. Balmuk (2011:1)'un ifade ettiği gibi "bir kurumun yöneticisinin seçimi, kişinin, bilgi birikimi, donanımı, diksiyonu, yöneticilik yeteneği, karar alma yeteneği önemlidir fakat bu seçim objektif olduğu takdirde anlam kazanır. Aksi halde eğitime zarar verir.

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına yönelik yapılan düzenlemede süreyle ilgili okul müdürlerinin çoğunluğu (%64) olumlu görüş bildirirken %28'lik bir kısmının bu kurul ile ilgili bilgisinin olmadığını söylemesi eğitimciler açısından son derece düşündürücüdür. Yapılan değişikliklerle ilgili 14 okul müdürü "bana sormadılar bu değişiklikleri yaparken" diyerek tepki göstermiştir. Bu tablo , "MEB merkez birimleri ile taşra birimleri arasında bir iletişim sorunu var mıdır?" sorusunun araştırılması gerektiğini göstermektedir. Okçabol (2011) Talim ve Terbiye Kurulunu "sistemin beyni" olarak nitelendirmekte ve yapılan değişikliklerin bu kurulun zayıflamasına yol açtığını, eğitimci olmayanlara da kurul üyeliğinin yolunun açıldığı böylece eğitimin kalitesinin zayıflayabileceği ifade etmektedir. Karar organı gibi görev yapan bu birime eğitim alanı dışından üyelerin atanması ileride vahim sonuçların ortaya çıkmasına neden olabilir. Ortaya çıkacak bu sonuçlarının önceden kestirilip yapılan değişikliğin geri alınması Türk Eğitim Sisteminin geleceği açısından önemlidir, çünkü karar vericilerin alanın uzmanı olmaları eğitim ile ilgili gelişen olayları daha sağlıklı değerlendirmelerini sağlayacaktır. Okul müdürü konumunda olan yöneticilerin ise eğitimle ilgili önemli kararların alındığı böylesine önemli bir kurul hakkında bilgi sahibi olmamaları, örgüt içindeki iletişim bozukluğu şeklinde yorumlanabileceği gibi, Okçabol (2012)'nin de ifade ettiği gibi konunun yeterince tartışmaya açılmamasından da kaynaklanıyor olabilir.

İlköğretim Müfettişleri Başkanlığının İl Eğitim Denetmenleri Başkanlığı olması, müfettişlerin eğitim denetmeni olması, eğitim uzmanlarının istihdamı ve 652 Sayılı KHK/MD.17/ç bendinde rehberliğe vurgu yapılmasına rağmen okul müdürlerinin çoğunluğu yapılan değişikliğin uygulamaya yansımadağını, isim değişikliği olduğunu ancak denetimde zihniyetin değişmediğini vurgulamıştır. Bu durum kanunun uygulanması için alt yapının yeterli olmadığını, unvan değişikliği yapılarak eski müfettişlerin eğitim denetmenlerine dönüştürülmesinin olumsuz yansımaları olarak değerlendirilebilir. Özdemir ve Boydak Özan (2013) çalışmalarında benzer sonuçlara ulaşmışlardır. İl eğitim denetmen ve yardımcılarının yeni düzenleme ile iş yüklerinin arttığını, özlük haklarında kayıplar olduğunu, yasal eksikliğin olduğunu, yapılan değişikliği olumsuz bir durum ve kaos şeklinde değerlendirdiklerini ifade etmişlerdir. Yeni uygulamanın il eğitim denetmeni ve yardımcılarının iş doyumunu ve motivasyonlarını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. İl eğitim denetmen ve yardımcılarının artan yetki alanı ve iş yükü nedeniyle yeterli zaman bulamadıklarını, beklenen verimlilik için yönetsel düzenlemelerin yapılması, eğitim programlarının düzenlenmesi ve özlük haklarında iyileştirmelerin yapılması gerektiği vurgulamışlardır.

Okul müdürlerinin %64'ü merkez teşkilatındaki küçülmeyi olumlu bir gelişme olarak nitelendirip, MEB'in hantal yapısından kurtulduğu kanaatindedir. Yapılan değişikliklerin geneliyle ilgili olarak ise okul müdürlerinin %52'si olumlu görüş bildirmiştir.

Eğitim sistemi üzerinde etkili olan birimlerle ilgili yapılacak değişiklikler demokratik tartışma ortamlarında tartışılarak, yeni bir düzenleme yapılmadan önce yapılması düşünülen değişikliklerle ilgili özellikle eğitim camiasının bilgilendirilerek görüşlerinin alınması daha sağlıklı sonuçlar almak açısından önemlidir. Aksi durumda her on yılda bir eğitim sisteminin baştan yazılması gerekecektir. Uluğ'un (2011) da vurguladığı gibi, büyük kamu örgütlerinde etkililiğin büyüklüğe ters orantılı bir şekilde azalması, on binlerce alt birime ve yüz binlerce çalışana sahip bir örgütte, günlük uygulamaya ilişkin kararları merkezden alarak sistemi sürdürmeye çalışmak olanaksızdır. Okul müdürlerinin görüşmeler esnasında en fazla yakındıkları konu, MEB en önemli uygulayıcı birimi olan okulların başında, sistemin çarkları arasında bulunan okul müdürlerinin hiçbir görüşü alınmadan tepeden bazı değişikliklerin yapılması ve kendilerinin bu değişikliklerden ya haberdar edilmemeleri veyahut da televizyon, internet gibi ortamlarda haber olarak okumalarıdır.

Rotasyon uygulaması ile ilgili süre ve uygulamaya ilişkin objektif kriterler oluşturulabilir. Okul müdür yardımcıları için 8 yıl olan süre eğitim örgütü içerisinde yer alan bütün yöneticiler için standartlaştırılabilir. Okul ve kurum müdürlerinin atamalarında adalet ve liyakat noktasında soru işaretlerine neden olan sözlü sınav yerine okul yönetiminde deneyim ve eğitim şartları konabilir.

Denetimde istenilen amaca ulaşabilmek, gerçek anlamda rehberlik hizmetlerini yürütebilmek için mevcut eğitim denetmenlerinin hizmet içi eğitime alınması ve gelecek atamalarda Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bölümü mezunlarına öncelik tanınması gerekir. Özellikle eski müfettişlerin hizmet içi eğitim almadan denetmen yapılmaları, onların eski uygulamalarını sürdürmelerine yol açmıştır. Birçok okul müdürü de eskiye kıyasla denetimde değişiklik olmadığı görüşündedir.

Bazı araştırmacılar (Okçabol, 2011; Akyurt, 2011) 652 Sayılı KHK ile yapılan değişikliklerin Milli Eğitimi piyasalaştırma çalışmaları olarak değerlendirmişlerdir. Bilim ve teknolojiye hızlı gelişmeler toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarında değişimleri gündeme getirmekte; mal ve hizmet üreten tüm kişileri sürekli öğrenmeye ve kendilerini yenilemeye zorlamaktadır (Ersoy, 1996). Bu yenilenme süreci içinde tüm paydaşların değişim ve gelişim ihtiyacı duyulan konuları değerlendirmesi, eğitim gibi önemli bir konuda yapılacak değişiklikler ile ilgili geniş katılımlı bilimsel tartışma ortamlarının oluşturulması gerekir. Hoy ve Miskel (2010: 30)'in ifade ettiği gibi "bir okul bireysel, yapısal, kültürel ve politik öğeler olarak düşünülebilir." Bu öğelerin etkileşimi sonucunda ise örgütsel davranış ortaya çıkar. Değişim ve dönüşümün kaçınılmaz olduğu çağımızda gününbirlik kararların alınmasından ziyade, iyi düşünülmüş ve tartışmaya açılmış, bilimsel verilerle desteklenen kararların alınması önemsenmelidir.

Kaynakça

- Akyurt, F. (17 Eylül, 2011). Günahıyla Sevabıyla 652 Sayılı KHK. <http://www.kamugazetesi.com/haber/gunahiyla-sevabiyla-652-sayili-khk-8673.html> (14 Aralık, 2012).
- Balmuk, M. (15 Eylül, 2011). Milli Eğitim Teşkilat Yasası Değişiklikleri (2): Rotasyon. <http://www.memurlar.net/haber/205239/2.sayfa> (12 Aralık, 2012)
- Bursalıoğlu, Z. (2000). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Ankara: Önder Matbaacılık.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2005). *Research methods in education (5.Ed.)*. London: Routledge Falmer.
- Çelik, V. (2002). Türk Eğitim Sisteminin Örgüt ve Yönetim Yapısı (Ed. Taşpınar, M.), *Öğretmenlik Mesleği*, Elazığ: Üniversite Kitabevi.
- Ersoy, Y. (1996). Hizmet İçi Eğitim Yetiştirme Kursunu Geliştirme-I Amaçlar ve Matematik Öğretmenlerinin Görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 151-160.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2012). <http://www.gsb.gov.tr/site/bakanlik.aspx?content=23&t=i>, (21 Şubat, 2012).
- Gülcan, M. Gürkan (2005). *AB ve Eğitim Süreci: AB Ülkeleri Eğitim Sistemleri ve Politikaları Yapısal Uyum Modeli*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hesapçıoğlu, M. (1998). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. İstanbul: Beta Yay.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G (2010). *Eğitim Yönetimi: Teori, Araştırma ve Uygulama* (Çeviri Editörü: Selahattin Turan). Ankara: Nobel.
- Okçabol, R. (14 Ekim, 2011). 652 Sayılı KHK'nin Anlamı (I): Sistemin Özelleştirilip Piyasalaştırılması. <http://haber.sol.org.tr/yazarlar/rifat-okcabol/652-sayili-khk-nin-anlami-isistemin-ozellestirilip-piyasalastirilmesi-47328> (20 Şubat, 2013).
- _____ (2012). 652 Sayılı KHK, Demokratik Değişim mi, Darbe mi? <http://muratkaymak.com/?Syf=26&Syz=60029> (17 Aralık, 2013).
- Özdemir, T. Y. ve Boydak Özcan, M. (2013). İlköğretim Müfettişlerinin Unvanlarında Yapılan Değişikliğin İş Doyumu ve Motivasyonlarına Etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(2), 147-158.
- Pınardağ, M. (28 Eylül, 2011) 652 Sayılı KHK Teftişin Yeniden Yapılandırılması İle İlgili Beklentilerimizi Karşılammıştır. http://www.temsen.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=30:652-sayili-khk-teftisinyeniden-yapilandirilmesi-ileilgilibeklentilerimizikarsila-mamistir&catid=1:haberler&Itemid=115 (11 Mart, 2012).
- Uluğ, F. (2011). "Eğitimde Yapısal Dönüşüm: Yeni MEB Yapılanması Üzerine Bir Değerlendirme" *İkinci Eğitim Yönetimi Forumu* (açılış bildirisi), EYUDER, Ankara: Başkent Öğretmenevi, 22 Ekim, 1-17.

Yıldırım, A., Şimşek, H.(2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara:Şeçkin Yayınevi.

638 KHK. "Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. *Resmi Gazete*, Sayılı: 27958, 8 Haziran 2011.

643 KHK. "3046 sayılı Kanun ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname", *Resmi Gazete*, Sayı: 27958, 8 Haziran 2011.

652 KHK. "Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname", *Resmi Gazete*, Sayı: 28054, 14.10.2011.

1739 SK. "Milli Eğitim Temel Kanunu" *Resmi Gazete*, Sayı: 14574, 24 Mayıs 1973, Md.2/1.

2992 SK. "Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnenin Değiştirilerek Kabulü Hakkındaki Kanun". *Resmi Gazete*, Sayı: 18365, 7 Nisan 1984.

3146 SK. "Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun". *Resmi Gazete*, Sayı: 18639, 18 Ocak 1985.

3152 SK. "İçişleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun." *Resmi Gazete*, Sayı: 18675, 23 Şubat 1985.

3154 SK. "Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun". *Resmi Gazete*, Sayı: 18681, 1 Mart 1985.

3797 SK. "Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun" *Resmi Gazete*, Sayı: 21226, 12 Mayıs 1992, Md.2/a.